

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

*Valvame, et isikuandmete kasutamisel austatakse eraelu
ning et riigi tegevus oleks läbipaistev*

Eraõiguslikud avaliku teabe valdajad

Teabe avalikustamise seire

1. Taust	2
2. Seire eesmärk ja läbiviimine	3
3. Seire tulemused	4
4. Kokkuvõte	5

Tallinn 2010

1. Taust

Andmekaitse Inspektsiooni kui riikliku järelevalveasutuse igapäevasteks funktsioonideks on teostada järelevalvet nii eraelu puutumatuse kaitse osas kui ka avaliku teabe seaduse kättesaadavuse osas.

Alates 2001. aastast reguleerib riigi tegevuse läbipaistvust avaliku teabe seadus, mille eesmärgiks on tagada üldiseks kasutamiseks mõeldud teabe avalikkus võimalusega igäihel sellisele teabele juurde pääseda. Üheks olulisimaks printsiibiks teabe avalikustamisel on avaliku sektori kohustus oma tegevuse käigus saadud teave avalikustada seda küsimata, kasutades ühe väljundina asutuse võrgulehte.

Hoolimata sellest, et avaliku teabe seadus on kehtinud pea kümme aastat ning seda peetakse ka rahvusvahelises plaanis eeskujulikuks aktiks, on tema rakendamine osutunud paraku ebahütlaseks nii riigi tasandil üldisemalt kui ka asutuste tasandil.

Sellest tulenevalt on Andmekaitse Inspektsioon võtnud nõuks hakata korraldama seaduse ühetasasemat ja efektiivsemat rakendamist, mis näeb ette nii [juhendmaterjalide koostamist](#), [seirete läbiviimist](#), koolitamist kui ka avaliku teabe eest vastutavate ametiisikute koostöövõrgustiku loomist.

Seni on inspektsioon seirete läbiviimisel keskendunud elementaarse kontaktteabe olemasolule ning dokumendiregistritele ettenähtud tingimuste kontrollimisele. Kuid üheks oluliseks nn kitsaskohaks on kujunenud ka eraõiguslike avaliku teabe valdajate käes oleva avaliku teabe avalikustamine. Teabe avalikustamise nõuete paremaks täitmiseks koostas inspektsioon juunis 2010 [juhendi eraõiguslike avaliku teabe valdajate kohta](#). Tulenevalt antud juhendist viidi augustist kuni novembrini läbi seire teabe avalikustamise osas ning mille tulemusi analüüsitakse antud seiret kokkuvõtvas dokumendis.

2. Seire eesmärk ja läbiviimine

Eraõiguslike avaliku teabe valdajate seire läbiviimise eesmärgiks oli saada ülevaade kohalike omavalitsusasutuste poolsetest kohustuste täitmisest avalike teenuste osutamise korraldamise kohta käiva teabe avalikustamise osas ning kohaliku omavalitsuse osalusega äriühingute nõukogude ja juhatuse liikmete tasude avalikustamisest. Kontrollimisel tugineti [avaliku teabe seadusele](#), [korruptsioonivastasele seadusele](#) ning inspeksiooni poolt koostatud [Eraõiguslike avaliku teabe valdajate juhendile](#).

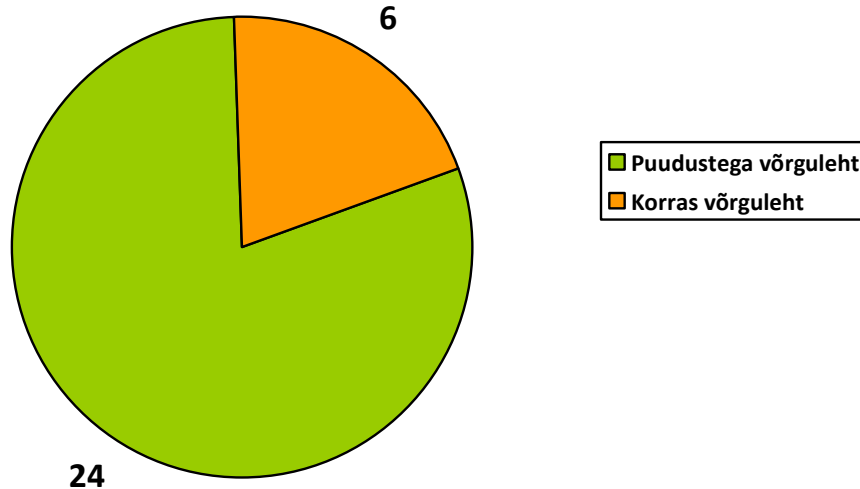
Täpsemalt jälgiti avalike teenuste kohta käiva teabe olemasolu vee-, sooja- ja jäätmemajanduse ning sotsiaalhoolekande (tervishoiu) osas. Nimelt on kohalikul omavalitsusel pandud taolise teabe avalikustamise kohustus (kes, mida ja kuidas osutab) ka juhul, kui ta osutab neid teenuseid eraõiguslike isikute kaudu. Äriühingute palgaandmete avalikustamise osas lähtuti korruptsioonivastasesest seadusest, millest lähtuvalt on ametiisikuga võrdsustatud kohaliku omavalitsuse osalusega äriühingu juhatuse ja nõukogu liikmed ning nende palgaandmete avalikustamise kohustus lasub samuti sellel kohalikul omavalitsusel.

Kokku kontrolliti seire läbiviimise käigus kolmekümne omavalitsuse võrgulehte. Valimi valikul lähtuti põhimõttest, et igast maakonnast oleks suvalisel valikul esindatud kaks kohalikku omavalitsust.

3. Seire tulemused

Seiret ettevalmistavate töödega alustati augustis 2010 ning sisuline seire viidi läbi septembris-oktoobris 2010. Läbiviidud seire tulemusena võib öelda, et 80% kontrollitustest esines puudujääke eelnimetatud teabe avalikustamise osas. Kusjuures kahe seirealuse teabeliigi võrdlemisel võib öelda, et enam tekitab probleeme just palgaandmete avalikustamine, kuid paljudel jäi ka vajaka soojamajandust puudutava informatsiooni kajastamine. Esines ka omavalitsusele, kellele tuli pikemalt selgitada palgaandmete avalikustamise eesmärki ning seadusest tulenevaid kohustusi.

Kontrollitud kohalike omavalitsuste võrgulehed

Seire tulemusi analüüsidis saadeti 20-le kohalikule omavalitsusele ettepanek teabe paremaks avalikustamiseks. Detsember 2010 seisuga on ka suurem osa kontrollitustest oma võrgulehed seadusega vastavusse viinud, kuid esines ka neid, kes palusid mõningast ajapikendust teabe parandamise osas. Veel neljale omavalitsusele ei ole ettepanekut saadetud, kuna lisaks kontrollitakse nende võrgulehti ka igakuise dokumendiregistri järelevalve osas.

4. Kokkuvõte

Üldiseks kasutamiseks mõeldud teabe avalikkus ning igäihe juurdepääsuvõimalus sellele teabele on üheks demokraatliku riigi eksisteerimise aluseks. Teabe avalikustamine on reguleeritud nii avaliku teabe seadusega kui ka mitmete eriseadusega. Kuid hoolimata sellest, et avaliku teabe seadus on kehtinud alates 2001.aastast, ei saa seniajani pidada seaduse täitmist piisavaks. Olukorra parandamiseks on inspeksioon koostanud järjepideva plaani teabe avalikustamise kohustuse täitmiseks, mis hõlmab endas juhendite koostamist, seirete läbiviimist, koolitusi-nõustamisi kui ka koostöövõrgustiku loomist.

Antud seiret kokkuvõttev dokument käsitleb eraõiguslike avaliku teabe valdajate kohta käiva informatsiooni avalikustamist kohalike omavalituste võrgulehtedel. Võib öelda, et kontrollitud teabe avalikustamise kohustus ei olnud valdavalt täidetud ning 80 % kontrollitud kohalikele omavalitsustele tuli edastada ettepanek teabe paremaks avalikustamiseks.

Inspeksioon kavatses ka 2011.aastal jätkata eelnimetatud plaani elluviimist, sh ka uute seirete läbiviimist ning kohalike omavalitsuste koolitamist teabe avalikustamise vallas.